

2. Лазаренко Л. А. Психологічна компетентність педагога як чинник професіоналізації / Л. А. Лазаренко // Сучасні наукомісткі технології. – 2008. – № 1. – С. 67.

3. Мельник Ю. В. Психологічний супровід інноваційної діяльності педагога / Ю. В. Мельник. – Рівне, 2008. – 63 с.

УДК 372.4:37

ІВАНОВА В. М., КУЗЬМА-КАЧУР М. І.,
Мукачівський державний університет

РОЛЬ МОРАЛЬНО-ЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У СУЧАСНІЙ СИСТЕМІ ШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Проблеми соціального і політичного життя країни, стрімкі процеси становлення державності, відродження духовності нації, її культурної спадщини зумовлюють пошук оновлених підходів до організації освітньо-виховного процесу початкової школи. Згідно нового Держстандарту початкової освіти, пріоритетного значення в розбудові нової школи набуває завдання формувати в учнів систему загальнолюдських цінностей – морально-етичних та соціально-політичних [2, с. 19].

Морально-етичне виховання є важливою складовою процесу формування цілісної особистості. Як відзначає М. Лещенко, морально-етичне виховання – це «виховна діяльність школи і сім'ї, що має на меті формування стійких моральних якостей, потреб, почуттів, навичок і звичок поведінки на основі засвоєння ідеалів, норм і принципів моралі, участь у практичній діяльності» [1, с. 56].

Роль морально-етичного виховання у сучасній системі шкільної освіти України є дуже вагомою та значною. На всіх етапах навчання, у загальноосвітніх дошкільних установах, школах, вищих навчальних закладах морально-етичне виховання є частиною освітнього процесу, проводиться протягом всього часу навчання. На думку О. Сухомлинської, морально-етичне виховання повинно бути орієнтоване «на особистість як головну цінність виховання; на визнання унікальності, своєрідності кожної дитини, її духовного, внутрішнього світу; на гуманізм, повагу до гідності та прав дитини на свободу, щастя, усебічний розвиток, прояв її здібностей як основи всього навчально-виховного процесу» [4]. Важливу роль у морально-етичному вихованні дітей виконує народознавча та краєзнавча література. Однак, ключову роль у відіграють уроки краєзнавства. Їх універсальність та важлива роль пов'язані з тим, що вони формують не тільки комплекс морально-етичних цінностей, але й опираються на особливості національного виховання, та духовні традиції українського народу.

В останні десятиліття проблема національного виховання є актуальною як ніколи. Без національного самоусвідомлення не може бути цілісної сформованої особистості з твердими життєвими переконаннями та установками. Науково обґрунтоване, правильно організоване національне

виховання відображає історичну ходу народу, перспективи його розвитку, прищеплює дітям любов до рідного краю та почуття гордості за свій народ. Зокрема, М.Соловей відзначає, що одним з найважливіших завдань сучасної української національної школи є «впровадження творчого та естетичного потенціалу краєзнавства» [3, с. 67]. На думку автора, історія власного народу нерозривно пов'язана з сучасними проблемами суспільства. Національна система виховання ґрунтується на засадах національного світогляду, філософії і ідеології, родинного виховання, наукової педагогічної думки, що ввібрала в себе надбання національної виховної мудрості. Вона охоплює ідейне багатство народу, його морально-естетичні цінності. Сучасне національне виховання передбачає постійну й систематичну виховну діяльність сім'ї, державних і громадських навчально-виховних закладів та тісно пов'язане з формуванням морально-етичних цінностей дітей та юнацтва.

На сучасному етапі формування нової української школи питання духовності та моралі набувають нового значення. Ключовим завданням, що стоїть перед українськими педагогами, є формування цілісної особистості з чіткими морально-етичними принципами, що базуються на традиційних для українського суспільства культурних традиціях. Вимоги до основних принципів морального, патріотичного та духовного виховання шкільної молоді відображені у Законі України «Про освіту», Національній програмі виховання дітей та учнівської молоді в Україні, Національній доктрині розвитку освіти в Україні у XXI столітті та інших нормативних документах. На вчителя покладено надзвичайно відповідальну місію формування духовно багаті особистості з чіткими моральними принципами. Морально-етичне виховання передбачає формування цілого ряду принципів, що включають в себе також ставлення дитини до оточуючих людей, суспільства, Батьківщини, до навчання та праці, до виконання своїх обов'язків та багато інших аспектів. У зв'язку з цим зростає значення краєзнавства у процесі морально-етичного виховання, оскільки саме краєзнавство у повній мірі дозволяє застосовувати для виховання національні культурні традиції, особливості національної свідомості та самосвідомості, ментальних та культурологічних особливостей. Українська культура надзвичайно своєрідна, особлива та неповторна, вона має величезний вплив на формування особистості. Саме тому у початковій школі акцент робиться на застосування засобів краєзнавства та народознавства для виховання духовності учнів і формування їх етичних принципів.

Таким чином, в умовах значно зміненого соціально-політичного та екологічного середовища, роль морально-етичного виховання у сучасній системі шкільної освіти набуває вагомого значення для формування особистості майбутнього громадянина.

Література

1. Лещенко М.Є. Ціле-змістові засади морально-етичного виховання школярів в Україні у другій половині XX ст. / М.Є.Лещенко // Постметодика. – 2013. - № 5. – С. 56-58.
2. Порадник для вчителя. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://nus.org.ua/wp-content/uploads/2017/11/NUSH-poradnyk-dlya-vchytelya.pdf>, вільний.

3. Соловей М. Шкільне краєзнавство України: основні періоди і тенденції розвитку у ХХ столітті // Рідна школа. – 2008. - №1. – С. 66-70.

4. Сухомлинська О. Моральне виховання учнів: педагогічна наука та практика. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://osvita.ua/school/method/upbring/332/>

УДК 373.3.016.091.33:502.2(043.2)

КАЙС М. І., КУЗЬМА-КАЧУР М. І.,
Мукачівський державний університет

ІНТЕГРОВАНІЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ ПРИРОДНИЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

В сучасній початковій школі відбувається системне оновлення змісту та перехід до нової структури навчання, спрямованої на формування духовного світу особистості, утвердження загальнолюдських цінностей, розкриття потенційних можливостей та здібностей учнів.

У Концепції Нової української школи підкреслюється, що освіта ХХІ століття – це освіта для дитини. Природничий компонент, згідно Концепції Нової української школи, вивчається на інтегрованій основі. Важливим етапом в організації навчання з використанням інтегративних методів є з'ясування факторів і обґрунтування умов, сприятливих для його реалізації. Під інтегруючими факторами слід розуміти такі компоненти змісту, які можуть бути введеними в «чужорідний» зміст, об'єднуватися чи зливатися з ним у системі вищого порядку, не гублячи в той же час своєї специфіки [2]. Результати інтегрованого навчання характеризують такі показники:

- уміння працювати на межі предметів;
- знання з різних предметів і вміння їх застосовувати в практичній діяльності завдяки використанню пересічних умінь;
- уміння працювати як самостійно, так і у співпраці, здійснюючи при цьому мислительні операції: аналіз, синтез, узагальнення, систематизацію;
- уміння розуміти і шанувати людську працю, її результати.

Алгоритм інтегрованої діяльності такий: поміркуй і дай відповідь; роздивись і продовж думку; обґрунтуй свої твердження; передай про свої відчуття; розкажи про свої дії; розгадай ребус; встанови зв'язки; прочитай і доведи; утвори нове слово; встав пропущені букви, прочитай і дай відповідь; продовж речення і намалюй відповідний малюнок; склади оповідання; підбий підсумок своєї роботи: чим ти збагатив себе? що корисного приніс однокласникам?

Згідно Концепції Нової української школи у 2018/2019 н.р. в першому класі вивчають інтегрований курс «Я досліджую світ», який повністю реалізує зміст освітніх галузей Стандарту початкової освіти: «Громадянської, соціальної і здоров'язбережувальної», «Природничої» – із залученням змісту інших галузей: «Технологічної», «Мовно-літературної», «Математичної», «Мистецької». Він має на меті розширити елементарні знання учнів про

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>